

Aktifte kayıtlı olmayan bahçeden elde edilen zirai ürünlerin doğrudan tüccara satılması halinde belge düzeni hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	68554973-105[413-2013/8]-88
Tarih	29.08.2013

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

MERSİN VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü)

Sayı : 68554973-105[413-2013/8]-88

29/08/2013

Konu : Aktifte kayıtlı olmayan bahçeden elde edilen zirai ürünlerin doğrudan tüccara satılması halinde belge düzeni.

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, narenciye ticareti işinden dolayı mükellef olduğunuz, işyeri aktifine kayıtlı olmayan şahsınıza ait limon bahçesi bulunduğunu belirterek, söz konusu bahçede yetişen mahsulleri tüccara sattığınızda belge düzeni konusunda Başkanlığımızdan özelge talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 52 nci maddesinde; zirai faaliyetten doğan kazancın zirai kazanç olduğu, zirai faaliyetin; arazide, deniz, göl ve nehirde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yolları ile veyahut doğrudan doğruya tabiattan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade ettiği,

...

Satışların dükkan ve mağaza açılarak yapılması halinde, mahsullerin dükkan ve mağazaya gelinceye kadar geçirdikleri safhaların zirai faaliyet sahasında kalacağı, çiftçiler tarafından doğrudan doğruya zirai faaliyetleri ile ilgili alım satım işlerinin tedviri için açılan yazıhanelerin, faaliyetleri bu mevzuat münhasır kalmak şartıyla dükkan ve mağaza sayılmayacağı,

Yukarıda yazılı faaliyetlerin içinde yapıldığı işletmelere zirai işletme, bu işletmeleri işleten gerçek kişilere (Adi şirketler dahil), vergiye tabi olsun veya olmasınlar, çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihlal olunan maddelere de mahsul denileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında, çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançların, bu Kanunun 94 üncü maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirileceği, ancak 54 üncü maddede yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançlarının gerçek usulde tespit olunarak vergilendirileceği, kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin bu kazançları için beyanname vermeyecekleri,

...

Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin, yazılı olarak vergi dairesinden istemde bulunmaları halinde izleyen vergilendirme dönemi başından, işe yeni başlayanların, işe başlama tarihinden itibaren gerçek usule geçebilecekleri, 54 üncü maddede yazılı ölçüleri aşanların müteakip vergilendirme dönemi başından itibaren gerçek usulde; gerçek usule tabi olanlardan bu ölçülerin altında kalanların müteakip vergilendirme dönemi başından itibaren hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirilecekleri hükme bağlanmıştır.

54 üncü madde ile zirai kazancın gerçek usulde tespiti bakımından bir takvim yılı içinde dikkate alınacak ölçüler belirlenmiş, arazide yapılan zirai faaliyetlerde; meyve verebilecek hale gelmiş narenciyede ağaç sayısı 1500 olarak tespit edilmiştir.

Aynı Kanunun 94 üncü maddesinde, kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dâhil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihlak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar hükmü yer almakta, 11 inci bendinde ise, çiftçilerden satın alınan zirai mahsuller ve hizmetler için yapılan ödemelerden,

...

b) Diğer zirai mahsuller için,

i) Ticaret borsalarında tescil ettirilerek satın alınan zirai mahsuller için % 2,

ii) (i) alt bendi dışında kalanlar için % 4,

tevkifat yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 229 uncu maddesinde, "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır." hükmü bulunmaktadır.

Aynı Kanunun 231 inci maddesinin 5 inci bendinde de; faturanın malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenleneceği, bu süre içerisinde düzenlenmeyen faturaların hiç düzenlenmemiş sayıldığı, 232 nci maddesinde ise, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler, birinci ve ikinci sınıf tüccarlara, serbest meslek erbabına, kazançları basit usulde tespit olunan tüccarlara, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere ve vergiden muaf esnafa sattıkları emtia veya yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetinde oldukları hükme bağlanmıştır.

Mezkur Kanunun 235 inci maddesinde, "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenler ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdurlar. Mal tüccar veya çiftçi adına bir adamı veya mutavassıt tarafından alındığı takdirde makbuz bunlar tarafından tanzim ve imza olunur.

Çiftçiden avans üzerine yapılan mubayaalarda, makbuz, malın teslimi sırasında verilir.

Müstahsil makbuzunun tüccar veya alıcı çiftçi nezdinde kalan nüshası fatura yerine geçer...." hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde;

Şahsınıza ait limon bahçesinde bulunan meyve verebilecek hale gelmiş ağaç sayısının Gelir Vergisi Kanununun 54 üncü maddesinde belirlenen işletme büyüklüğü ölçüsünü aşıp aşmadığı ile ürün satışından elde edilen zirai kazancın gerçek usulde veya tevkif suretiyle vergilendirilip vergilendirilemeyeceğinin tayin ve tespit edilmesi,

- Gerçek usulde vergilendirilmeniz durumunda zirai ürün satışlarınız için tarafınızdan fatura düzenlemesi,

- Tevkif suretiyle vergilendirilmeniz durumunda ise doğrudan bahçeden yaptığınız zirai ürün satışlarınız için tarafınıza müstahsil makbuzu düzenlenmesi,

-Ayrıca, şahsınıza ait limon bahçesinden elde edilecek zirai ürünleri narenciye ticaretinizden dolayı işletmenize devretmeniz esnasında kendi şahsınız adına müstahsil makbuzu düzenleyerek mal girişinin belgelendirilmesi, düzenlenecek müstahsil makbuzunda gelir vergisi tevkifatı yapılması ve muhtasar beyanname ile ilgili vergi dairesine beyan edilip ödenmesi, gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026